

Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet Romanında Metinlerarası Unsurlar

GÜLENDAM NAZLICA KALEM*

Öz

Postmodernizmin ortaya çıktığı ve Türkiye’de yayılmaya başladığı 20. yy sonrasında bu akımın benimsendiği edebî eserlerde birtakım yeni görüşler ve yeni kullanımlar oluşmuştur. Bunlardan biri postmodern eserin yapıtaşı olarak görülen, metinlerarasılıktır. Metinlerarasılık postmodern öncesi dönemde görülebilen bir yöntem olsa da, postmodernizmle başlayan her şeyin daha önceden söylendiği inancı ile kaleme alınan eserlerde kullanımı vazgeçilmez hâle gelmiştir.

Türk edebiyatında, Dünya edebiyatında da olduğu gibi, yaygın hâle gelen bu kuramın öne çıkan isimlerinden biri de Çağdaş Türk edebiyatının temsilcilerinden biri olan Murat Gülsoy’dur. Gülsoy’un gerek hikâyelerinde gerek romanlarında karşılaşılan metinlerarasılık yöntemi son romanı *Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet*’te de sıklıkla göze çarpmaktadır.

Metinlerarası unsurlar eserlerde gönderge, anıştırma, kolaj, pastiş, parodi, yeniden yazım gibi yöntemlerle kullanılabilir. Bu çalışma ile postmodernizme ve metinlerarasılığa kısaca değinilirken Gülsoy’un *Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet* adlı romanında kullandığı, metinlerarasılığı sağlayan unsurlar ele alınarak gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Postmodernizm, postmodern unsurlar, edebiyat, roman, metinlerarasılık.

INTERTEXTUAL ELEMENTS IN THE NOVEL

YALNIZLAR İÇİN ÇOK ÖZEL BİR HİZMET

Abstract

Postmodernism which has been emerged and spread in Turkey after the 20th century has caused new ideas and uses in literary works that written with the influence of this movement. One of them is “intertextuality” which is seen as the milestone of the postmodernism. Although intertextuality is a method that can be seen before the postmodern era, it has become indispensable to use it in the works written with the belief that everything had been said before.

* Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü TDE Bölümü, edb1194@gmail.com

Murat Gülsoy, one of the representatives of Contemporary Turkish Literature, is one of the prominent names of this theory which has become prevalent in Turkish literature as in world literature. We can see this technique in both novels and stories of Gülsoy and it is frequently used in his latest novel *Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet*.

Intertextual elements can be used with methods such as submission, assimilation, collage, pastiche, parody, rewriting. In this study, we will briefly try to mention postmodernism and intertextuality and try to show the intertextual elements in *Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet*.

Keywords: Postmodernism, postmodern elements, literature, novel, intertextuality.

GİRİŞ

Postmodernizm; modernitenin pratiklerinin modern teorinin düşlediği bir zeminden çıkararak kendine yabancılaştığı, kendini dönüştürüp yeni bir dönem başlattığı sürece verilen addır (Emre 2006: 34).

Postmodern eserde modernizmin entelektüel bakış bir kenara bırakılarak yaşamın içine girilmiş, en basit bir sahne bile bir tarih ve savaş sahnesi kadar önemli tutulmuştur. Edebî eserde modernizmle birlikte yapıya önem veren anlayış postmodernizmde ona sonsuz güvenmeyen bir yapıya bürünmüştür. Ayrıca postmodernizm her an dağılmaya hazır bir yapı ile sonuç kısmı açık ve okura bırakılmış eserlerle, görecelilik kavramına önem veren modernizmde kullanılmasına karşı çıkılan en basit olgu ve olayları edebî eserin konusu hâline getiren bir akımdır. Bu akıma göre yazılmış metinleri inceleyebilmek için de metinlerarasılık, son dönemde ortaya çıkan ve gittikçe rağbet gören bir edebiyat akımının yani postmodernizmin temel yapıtaşlarından biri olarak görülmektedir. “Eski eserlerden birtakım unsurları alarak bunları kullanma olgusu postmodern dönemdeki tükenmişlik düşüncesi yani artık yapılacak yeni hiçbir şeyin kalmadığı fikriyle bağdaştırılabilir.”(Akyıldız 2015: 58)

Kubilay Aktulum’a göre de bir metin kendinden önce yazılmış metinlerden ayrı düşünülemez çünkü “Bir metin türlerle, biçemlerle, bir çağla, farklı bir yazarla ilişki hâlinde olduğundan, metin-dışı ilişkiler metne özgü gerçek ilişkilerdir.”(2014: 13)

Metinlerarası ilişkiler ile ilgili çalışan Muhlise Coşkun Ögeyik ise şu görüşü benimsemiştir: “Bir metin değerini ve anlamını başka metinlerle olan etkileşiminden kazanır.”(2008: 21)

1. METİNLERARASILIK HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER

Metinlerarasılık görüşü kapsamlı olarak Rus Biçimcileri tarafından ortaya atılmıştır.Hepsi de metnin bir alıntılar toplamı olduğunu, her metnin eski metinlerden aldığı

parçaları yeni bir bütün içerisinde bir araya getirdiğini ileri sürerler. Mihail Baktin'e göre iki sözcü arasındaki her tür ilişki söyleşimsel yani metinlerarası bir ilişkidir. (Aktulum 2014: 22)

Julia Kristeva, nasıl ki bir söylem (ya da sözcü) hem söyleyenin hem dinleyenin ortak ürünüyse ve kendinden önceki ya da çağdaş sözcüye gönderiyorsa metnin de her zaman öteki metnin kesiştiği yerde bulunduğu ilkesini benimser (Aktulum 2014: 34). "Başka metinlere ait unsurların yeni bir bağlama dönüştürülerek sokulmasıyla yeni bir metin üretilir. Bu metinsel üretim, artsüremsel ve metinlerarası bir bakış açısı benimsenerek kavranabilir." (Aktulum 2014: 40) Roland Barthes, "Metin (Kuramı)" başlıklı yazısında metni büyük ölçüde Kristeva'nın metin konusundaki tanımını izleyerek

tanımlarken, metinlerarası kavramını da onun ayrılmaz bir özelliği olarak anar: "Her metin metinlerarasıdır: onda farklı düzeylerde az çok tanınabilecek biçimler altında öteki metinler yer alır: Daha önce edinilen kültürden gelen metinler ile etrafımızdaki kültürlerden gelen metinler. Her metin eski alıntıların yeni bir örgüsüdür." (Aktulum 2014: 46) Rifaterre metinlerarasını büyük ölçüde okur-metin arasındaki ilişkiye göre tanımlar. Bir yapıt ile ondan önce ve/veya sonra gelen yapıtlar arasındaki ilişkiyi okur kavrar(...) Bir metin arasındaki gönderge, yani "belli bir bölüm okurken okurun belleğinde yeniden beliren metinler toplamı" arasındaki ilişkileri okur kurar ve algılar (Aktulum 2014: 50).

Laurent Jenny metinlerarasılığı bir "kaynak" ya da "etkilenme" eleştirisi olmadığı, ama bir ölçüde onunla ilişkisi olduğu yönünde değerlendirir. Ona göre kimi zaman bir bağlamdan alınan bir parçanın yeni bir bağlamda, dilbilgisel düzeyde, sözdizimsellik özelliğinden yola çıkılarak, kimi zaman da bir anlamsal birlik kurularak yapıldığı anlaşılır (Aktulum 2014: 62).

Gerard Genette metinlerarasını "iki ya da daha fazla metin arasındaki ortakbirliktelik ilişkisi, yani temel olarak ve çoğu zaman bir metnin başka bir metindeki somut varlığı" olarak tanımlar. Metinlerarası başlığı altına, metinlerarasının en açık, en fazla sözcüğü sözcüğüne kullanımı olan, çoğu zaman ayrıçlarla belirtilen alıntıyı yerleştirir. Daha az ve daha az kurallara uyan, bildirilmemiş, yani ayrıçlarla belirtilmemiş, ancak yine de sözcüğü sözcüğüne yapılan gizli bir alıntı olan "plagiat"ı; yine, daha az açık ve daha az sözcüğü sözcüğüne yapılan, kavranması bir sözcükle ilgili gönderdiği bir başka sözcükle arasında belli bir algılamayı zorunlu kılan, dolaylı bir alıntı olan "anıştırma"yı da metinlerarası başlığı altında anar (Aktulum 2014: 68).

"Verdiği ders ya da içerik yeni bir anlamla donatılarak bir yapıta kapalı bir biçimde

göndermede bulunulduğu gibi yine açıkça belirtilmeden özel bir ad, bir yapıt başlığı ile gönderilerek anıştırma gerçekleştirilebilir.”(Aktulum 2014: 92) Yukarıda konuyla ilgili kapsamlı çalışmalar yapan isimlerin görüşleri verilmiştir. Bu görüşlerden de yola çıkılarak şöyle denilebilir, metinlerarasılık bir eserde görünür şekilde var olabildiği gibi okurun alımlama ve kültür düzeyine göre kendini gösterebilir. Birçok farklı şekilde eserde var olabilen metinlerarası anlatım yazarın, eserini zenginleştirmek, derinleştirmek için başvurduğu bir yöntem olabileceği gibi postmodern çağda geçerli olan “her şey daha önce söylenmiştir” inancıyla eski metinlerden yola çıkılarak ortaya yeni bir eser çıkarma inancına da dayandırılabilir.

2.METİNLERARASI İLİŞKİLERİ SAĞLAYAN UNSURLAR

Metinlerarasındaki ilişkiler çok çeşitlidir. Bunlar alıntı, gizli alıntı, anıştırma, gönderge, parodi (yansılama), pastiş (öykünme), yeniden üretim, kolaj, basmakalıp söz kullanımı olarak sınıflandırılabilir “Bir söylem biriminin başka bir söylemde yinelenmesi olan alıntı ile yalın bir söylemlerarası/ metinlerarası ilişki kurulur.”(Aktulum 2014: 77) Alıntılar metinde ayrıç içinde veya italik yazı ile belirtilebilir.

Bir başka metinlerarası biçimi göndergedir. Gönderge yapıtın başlığını ya da yazarın adını anmakla yetinir. “Gönderge alıntı yapmadan okuru doğrudan başka metne gönderir.”(Aktulum 2014: 82)

Gizli alıntı, kapalı metinlerarası unsur olarak gösterilebilir. Başka bir metinden alındığı belirtilen açık alıntıya koşut olarak görülen gizli alıntı “aşırma” olarak da görülür. Ancak her metnin kendinden öncekilere dayanılarak yazıldığını düşünen kuramcılar herhangi bir şekilde başkasına ait bir sözceyi, cümleyi kullanmayan yazar olmadığı görüşündedir.

Kapalı metinlerarası kullanımları algılayabilmek, okuma edimi için zorlayıcı bir süreçtir. Çünkü burada asıl görev okura düşmektedir. Eğer okur, eserdeki adlandırılmamış metinlerarası göndermeyi görebiliyorsa, bu metinlerarasılık olarak değerlendirilebilir. Ancak okur, okuma esnasında, eserdeki gizli metinlerarası kullanımın farkına varamıyorsa, burada metinlerarasılıktan söz etmek zordur. Çünkü eserle birebir ilişki içerisinde olan okur fark etmemiştir. Sonuç olarak da burada metinlerarasılığın farkındalığından söz edilemez. Eser veya yazara ait düşünceler belirgin bir şekilde kullanılmamışsa burada asıl görev okurun alımlama ve kültür düzeyine düşmektedir.

Anıştırma, Kubilay Aktulum’un belirttiğine göre “kapalı bir gönderge”dir. Dictionary of World Literary Terms, anıştırmayı şöyle tanımlar: “Bir şeyi doğrudan anlamadan belirtme. Doğrudan anma bir göndergedir. Anıştırma, bir sözcüğün alıntılanması ya da başka bir yapıtın, kimliği söylenmeden ya da açıkça bildirilmeden anılmasıdır.”(Aktulum 2014: 87-88)

Parodi, “gülünç dönüştürüm” olarak adlandırılabilir bir yöntemdir. Yazarlar genellikle kendisinden önce yazılmış bir esere gülünç, alaycı bir yaklaşımla yaklaşır ve onu eserlerine konu eder. Ancak bu her zaman gülünçleştirme amacıyla değil beğenilen bir yazar veya eseri övmek, onu anmak amacıyla da yapılabilir.

“Pastiş, bir yazarın veya eserin üslubunun birebir taklit edilmesiyle oluşur.”(Akyıldız 2015: 236)

Klişe, basmakalıp söz kullanımı çoğu eserde karşımıza çıkabilir. Ona başvuran özne, daha önce söylenmiş olanı, herkes tarafından bilineni yineler.

“Klişe çoğu zaman tek bir tümceye ya da sözcüğe indirgenebildiğinden bulunup algılanabilmesi okunabilirliği ve yorumlanabilmesi için tüm metinlerarasının temel koşulu olduğu gibi, okurun yazınsal yapıtlar, yazınsal türler, söylem biçimleri konusunda geniş, derin bir kültürel birikime sahip olması vazgeçilmez koşuldur”(Aktulum 2014: 119).

Yeniden üretim ifadesiyle “bir eserin olay örgüsünü veya şablonu alarak onu başka bir eserin omurgası olarak kullanmak” düşünülebilir (Aktulum 2014: 198). Yeniden üretim veya yeniden yazım, yazarın farklı eserleri kendi eserinde kaynaştırması, o eserleri kendi eserinde yeniden kullanması olabileceği gibi yazarın kendi eseri üzerinde değişiklik yapması ya da kendi eserlerini birbirinin içerisinde yeniden yazımı olarak da görülebilir.

YALNIZLAR İÇİN ÇOK ÖZEL BİR HİZMET ROMANINDA METİNLERARASI UNSURLAR

Romanla ilgili inceleme yapabilmek için öncelikle eserin özetine değinmek, eseri anlama ve daha iyi anlamlandırma açısından yararlı olacaktır:

Romanın başkahramanı Mirat Alsan, bir üniversitede matematik hocasıdır. Akademik ve sosyal tüm çevresine rağmen kendisini yalnız hisseder. Kırk dokuz yaşındaki Mirat, artık fakültede istenmediğini düşünerek emekli olur. Emekli olduktan sonra karmaşık hisler içinde kalır. Hem kafası daha çok karışır hem de kendini hafiflemiş hissetmektedir. Mirat, kendinde birtakım değişiklikler yapma kararı alır. İlk olarak işe ceketinden başlar. Bu ceket yirmi yıllık bir cektir, zaten eskiliğiyle, onu hiç üstünden çıkarmamasıyla fakültede de alay konusu olmuştur. Bunu kendi içinde ‘bir leş taşımak’ olarak nitelendirir. Kendinde ilk değişikliği yaptıktan sonra yemek için bir yer ararken el ilanları dağıtan birinden el ilanını alır ve cebine atar. Daha sonra aklına gelen el ilanına bakar ancak ne olduğunu anlayamaz ve merakına yenik düşerek kâğıttaki adrese gider. JANUS, ölen kişilerin zihinlerini yaşayan insanlara aktarabilen bir

sistemdir. Bu hizmeti almak isteyen kişiler ölmeden önce bu kuruluşa gelerek kayıt olmakta ve zihinlerini yaşatmaları için JANUS ile anlaşmaktadır. Uzman kişinin anlattıklarına en başta ikna olmayan Mirat, bir süre sonra bu fikri benimseyerek, yapabileceğini düşünür ve kendisini uzman kişiye bırakır. On iki saat sonra artık zihninde Esra adında ölü bir kadın vardır. Bir panik anından sonra ikisi de duruma alışır. Artık bir bedende iki kişi yaşamaktadır. Uzman kişi Mirat'a bir yüzük vermiştir. Bu yüzük üzerinde JANUS simgesi taşımakta (birbirine arkası dönük çift insan başı) ve bu yüzüğe basılırsa ölüyü taşıyan kişinin zihninin derinliklerine göndermektedir. Esra ve Mirat birbirlerini tanımaya başlar, birbirlerinin sevip sevmediği şeyleri öğrenirler. Esra, bedeni olmasa da Mirat'ın zihninde yaşamakta, onun uzuvlarıyla hissedebilmektedir. Esra, annesinin evine gitmeyi arzular. Romadaki enteresan olaylar bu noktadan sonra kuvvetlenmektedir. Annesinin evine gittiklerinde Esra'nın sevgilisi Tuncay'ın ölmediğini yoğun bakımda makinelere bağlı olarak yaşadığını öğrenirler. Bu haber üzerine Esra, Mirat'tan onun da ölümünü sağlayarak zihnine Tuncay'ı da almasını ister. Bir insan öldürme fikrine ilk başta karşı çıkan Mirat daha sonra Esra'nın zihnindeki yönlendirmeleriyle Tuncay'ın yattığı hastaneye gider ve babasının görmediği bir anda fişi çekip ölmesini sağlarlar. Esra'nın bunu yapmasının nedeni ölmeden önce Tuncay'ın da kendisi gibi JANUS'a katılmış olmasıdır. JANUS'a giderler ve oradaki uzman kişiden ikinci bir kişiyi daha zihnine yerleştirmelerini ister. Uzman kişi bunun olamayacağını söylese bile Mirat onu ikna etmeyi başarır. Bir haftalık bir süreden sonra artık zihninde iki ölüyü taşımaktadır. Ancak Tuncay, ona Esra gibi minnettar olmak yerine, onu kendisine benzeterек kendini yaşatmaya çalışır. Kırk dokuz yaşında emekli bir matematik hocası olan Mirat hem içsel hem de dışsal olarak değişmeye başlar. Bir anda motosiklet kullanmaya başlar, dövmelet yaptırır, spor yapar, saçlarını kazıtır. Esra ve Tuncay, Mirat'ın aklına girerek onu evinde bir emeklilik partisi yapmaya ikna ederler. Mirat, okula gittiğinde hiç sevmediği bölüm başkanı Mehmet Tonguç olmak üzere herkes şaşkınlık içindedir. Bölüme yeni gelen Tülin, Mirat'tan hoşlanır. Parti için tüm hazırlıkları Mirat'ın elleriyle Esra yapar. Gece ilerlediğinde sadece Tülin Mirat'ın yanında kalır ve Mirat aslında Tuncay'ın hisleriyle Tülin ile birlikte olur. Bu olaydan sonra Mirat'ın zihninin içinde üç kişilik tartışmalar başlar. Ölü sevgililer birbirini kıskanmaktadır. Tuncay, aynı kendi ölümündeki gibi Mirat'ın bedeniyle motosiklet kazası yapar. Mirat motosikleti kullanırken elleri kendinin değil gibidir. Olayları hem yaşıyor hem de izliyordur. Kazanın ardından kendisini hastanede ziyarete gelen Tülin'e yakın davranan asıl kişinin kendisi olmadığını anlar ve ondan ayrılır. Hastaneden çıktıktan sonra Esra'yı zihnine geri çağırır ancak Tuncay'ı hatırlamamak için uğraşır. Zihninin derinlerinde Esra ile buluşur. Burada Esra sanki bir bedene sahip gibidir. Esra artık onu zihnine çağırması gerektiğini söyler. Esra'nın zihninde son kez onun en mutlu olduğu güne gitmişlerdir ve bu andan sonra Mirat yavaş yavaş zihninin derinlerinden

ayrılır. Postmodern eserlerin çoğunda olduğu gibi burada da belli bir son yok gibidir. Gülsoy, sanki Mirat'ın kaderini okuyucunun ellerine bırakmış, onu zihninin derinliklerinden tam çıkarken bırakmıştır. Eserin sonsöz kısmında Mirat Alsan'ın hikâyesi bitmiş, okur bir anlatıcıyı dinliyor gibidir. Ancak burada bir bulanıklık söz konusudur. Bu kısımda geçenler sanki önsöz kısmındaki aynı anlatıcı-yazar gibi hem de Mirat'ın yaşadıklarını göz önünde tutan bir anlatıcı gibidir. Mirat Alsan'ın köpek gezdiren adamı burada Thibault adında bir istakozu gezdirmekte, akik kolyeli bir kadını hissetmektedir. (Romanda da sıklıkla Tülin'in akik kolyesi Mirat'ı etkilemektedir.). Zihninin derinliklerinde mücadele veren bu anlatıcı gerçekte hayal arasında kalmış birinin gözünden yaşamı sorgular. Sanki Mirat'ın "yansıması" gibidir.

Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet adlı romanda en çok ön planda olan metinlerarası unsur alıntıdır. Alıntılar bir eserde açık veya kapalı olarak okurun karşısına çıkabilir. Açık alıntılar belli olmakla birlikte okur tarafından çok büyük bir bilgi birikimine gereksinim duymazken gizli ya da kapalı alıntı diyebileceğimiz belirtilmemiş alıntılarda okura daha büyük bir görev düşmektedir. Okur bu parçanın alıntılarını kendi bilgi ve kültür düzeyi neticesinde anlayabilir.

Eserde bir başka dikkat çeken unsur da göndergelerdir. Romanın içinde birçok yazarın ve eserin adı geçer.

"Sevgili Borges

Biz seni ilk okuduğumuz zamanlarda İspanyolca nasıl telaffuz edileceğini bilmediğimiz için adını" g" harfine bastıra bastıra söyler, en ufak bir kuşku duymadan seni kendimizden sayardık. Jorge...Belki İskandinavların telaffuzuyla söyleseydik Jorg diyecektik, Hamlet'in Yorick'i gibi... Belki de Oğuz Atay'ın Olric'i"(Gülsoy 2016: 9).

Bu satırlar romanın ön sözü "Sonra Yavaş Yavaş Delirdim" kısmından alınmıştır. Bu satırlarda Gülsoy, Sheakspeare'nin *Hamlet* adlı oyununda bahsi geçen ölü soytarı Yorick ile Oğuz Atay'ın *Tutunamayanlar* adlı romanında iç ses, hayali arkadaş Olric'e gönderme yapmış, bu yazar ve eserleri gönderge olarak kullanmıştır.

Romanın daha başka bölümlerinde Hamlet bahsi geçmeye devam etmektedir. Bunlar da yeri geldikçe sunulacaktır. Önsöz kısmında yazar Borges'e yazdığı bir mektubu okuyor gibidir. Onun hem ölü olduğunun bilincindedir hem de sanki canlıymış ve karşısındaymışçasına ona sunar. Bunu yaparken de farklı metin ve fikirlerle görüşlerini destekleyip metnini zenginleştirir. Bu kısımda yapılan alıntı, gönderge gibi metinlerarasılık kazandıran unsurlar

aynı veya daha farklı şekillerde eserin olay örgüsünde de karşımıza çıkmaktadır. Anlatıcı, Borges ile konuşmasına devam ederken *Kur'an- Kerim*'den alıntı yapar. Bu alıntıyı trnak içinde belirttiği için açık alıntılara bir örnek olarak gösterilebilir: "...Ama Arap tarihçinin inandığı dinin kitabında zaman zaman kullanılan ifadeye başvurarak söylersek 'bu anlattıklarımızda gören gözler için türlü ibretler vardır.'(Gülsoy 2016: 21) Bu ayet, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın mealindeki şekliyle Kur'an' da "Muhakkak gözü olanlar için bunlarda bir ibret vardır."(Nur 24/44: 355) şeklinde geçmektedir. Sonra Borges'e kendi hayatındaki değişimlerden bahseder. Bunu da Borges'e en iyi kendi cümleleriyle ifade edeceğini düşünmüş olmalı ki onun bir sözünü kullanır. Bu sözler onun "Zamana Yeni Bir Reddiye" adlı makalesinde geçmektedir: "Zaman yapıldığım malzemedir; zaman beni taşıyan nehirdir ama nehrin kendisi de benim; zaman beni yakıp kül eden ateştir ki o ateş benim," diye yazmadın mı delice? Böyle değil miydi? Aklımda böyle kalmış en azından."(Gülsoy 2016: 17) İngilizce çevirisi Alfred Yates'e ait olan makalede Borges şunları söylemektedir: " Zaman, beni oluşturan malzemedir. Beni boydan boya kaplayan bir nehirdir zaman, ama o nehir de benim; zaman beni mahveden kaplandır ama o kaplan da benim; beni tüketen ateştir zaman ama o ateş de beni. Ne yazık ki dünya gerçek; ben de ne yazık ki Borges'im."

Aynı bölümde Borges'in kadınlara dair ilgi veya ilgisizliğinden bahis açan yazar onun yazdıklarında kadınların etkisiyle kendi eserini hatırlar ve hatırlanmasını ister. *Düşüş* adlı romanını gönderge olarak sunar.

Murat Gülsoy, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Borges'e büyük ilgi duyan bir yazarımızdır ve bunu neredeyse eserlerinin tümünde gerek konusu gerek direkt olarak onlardan bahsetmesi ile açık olarak görmek mümkündür. Eserinin bu giriş kısmında da her iki yazarı da anan yazar sanki onları tanıştırmış gibi cümleler kullanır. Onları hem eserinde anmaktadır hem de onları, eserlerini, cümlelerini kullanarak kendi eserine daha farklı bir boyut, zenginlik katmayı amaçlamıştır. "Çünkü o pek sevdiğim ve aslında sana da çok benzettiğim yazar arkadaşımın mezar taşının dibinde geçiyordu olaylar ki taşın üzerinde

senin de çok seveceğin şu dizeler yazılıydı: *Ne içindeyim zamanın ne de büsbütün dışında.*”(Gülsoy 2016: 18) Bu cümlede tırnak içinde vermese bile italik yazı stilini kullanarak alıntıya örnek oluşturmuştur.

Tanpınar'ın bu dizesi neredeyse tüm romana kaynaklık edebilecek kadar zengin bir mana taşımaktadır roman için. Çünkü romanın başkahramanı da hayal ve gerçeklik arasında kalmışlığı yaşamakta, zaman kavramını giderek yitirmektedir. "...Oysa ben kitaplığımı bakıyorum da gördüğüm tek şey ölüm. Bak, geçenlerde not almışım *sarı post-it*'lerimden birine: ..”(Gülsoy 2016: 12) İtalik verilmiş *sarı post-it* kelimeleriyle yazar kendi metninin bölümleri arasında metinlerarası bir bağ kurar. Roman kahramanı komşusu olan yaşlı adam devamlı olarak sarı post-itlere yazılar yazıp onun görebileceği şekilde camlara yapıştırılmaktadır.

"Çok eskiden zevkle okuduğu birkaç kitaba yabancı gözlerle baktı: *Mai ve Siyah, Aylak Adam, Bir Bilim Adamının Romanı, Kum Kitabı, Aurélia*"(Gülsoy 2016: 75).

"Bu kitaplardan aklında kalanlar çok kısıtlıydı. Ahmet Cemil! Öğretmendi. Lise yıllarında edebiyat ödevi nedeniyle okumuş olduğu romanın kahramanını sonradan yerli yersiz hatırlardı. Belki de öğretmen olduğu için, belki kendisi de bir ağabey olduğu için, geçim zorluğu çektikleri için... Ama kendisinin şiirle ve edebiyatla bir ilgisi yoktu. Ahmet Cemil'in hayalleri vardı, onun yoktu. *Bir Bilim Adamının Romanı*'nı da hatırlıyordu. Mustafa İnan'ın hayatını anlatan bir kitaptı. İdealist bir hocaydı. Kendisi değildi. Hayır, kesinlikle değildi.

Kum Kitabı'nın sayılarla bir ilgisi vardı galiba, Sema'nın bu kitapları düşünerek onun kişilik özelliklerine göre alıp hediye ettiğine emindi.(...) Ne demektir *Kum Kitabı*? Öyküyü açtı, hızla göz attı."Bu kitabın sayfalarının sayısı tam olarak sonsuz. Hiçbiri ilk değil, hiçbiri sonuncu değil"(Gülsoy 2016: 76).

Halit Ziya Uşaklıgil, Yusuf Atılgan, Oğuz Atay ve Borges gibi yazarların eserlerini gönderge olarak sunan ve onlardan alıntılar yapan yazar o kahramanların kendisiyle bütünleşmesini arzular gibidir ve okuyucunun da adeta neden o kitapları seçtiğini anlamasını onları tanınmasını istemektedir. Mirat Alsan, Ahmet Cemil gibi bir öğretmendir ancak onunla kendisi arasında bir zıtlık bulur. Aynı şekilde Mustafa İnan ile de meslektaş olarak yakınlığı vardır ancak onun hayal ve ideallerinden kendisi yoksundur. Aylak Adam ile de kendisi arasında benzerlik vardır. Bunu dile getirmez ancak o da Bay C. gibi kendini yalnız hissetmekte, kadınlarla olan iletişimini zayıf görmekte ve aynı zamanda emekli olduğu için kendisini boş, amaçsız bir hâlde görmektedir.

Romanda metinlerarasılık bakımından işlenebilecek en önemli kısım *Aurélia* eseriyle ilişkili kısımdır. Bu hem asıl olay örgüsünde hem de son kısım olan anlatıcının düşlerinde Nerval'in eseriyle bir bütünleşme olduğunu göstermekte, gerçeklik ile hayal arasında kalmışlık hâli doruklarda hissedilmektedir.

“Peki ya *Aurélia*? Kitabın ilk sayfasını açtı, rüya ikinci hayattır, yazıyordu. Mirat güldü. Bu benim için fazlasıyla geçerli. Sayfalarını karıştırdı. Anlatılanlar sahiden de rüya gibiydi. Bir askerin yatağı, bir hastane, eski eşyayla dolu bir oda, kendi benzerine rastlayan bir adamın kısa bir süre sonra öleceğine dair duyulan bir inanç, rüyalar, hayaller, bir kadın, adı *Aurélia*, gerçekten var mı yok mu belli değil... Bu da benim durumuma uygun sayılır(...)”(Gülsoy 2016: 77)

“Tülin bir demet çiçekle içeri girdiğinde Mirat televizyonda bir *Hamlet* uyarlaması izliyordu. Mel Gibson’ın canlandığı *Hamlet*, Yorick’in kafatasını almış soruyordu: Bu kemikten mağaranın içindeki neşeli insan nereye gitti? Nerede o şakaların, oyunların, şarkıların? Mirat dikkat kesilmişti bu sahnede, durumuyla ilgili bir sırrı çözmek üzere olduğunu hissediyordu”(Gülsoy 2016: 146-147).

Mirat, bu sahneden tüm oyundan daha fazla etkilenmiştir çünkü artık kendisini, kendisiymiş gibi hissetmemekte geçmişe dair anılarını, yaşamını bir bir unutmaktadır belki de geçirdiği motosiklet kazası kendisine gelmesinde faydalı olacaktır. Şimdiki durumunu aynen ölü Yorick gibi ruhsuz, neşesiz görmekte kendini onunla özdeşleştirmektedir. Gülsoy burada türlerarasılığı kullanmış, kaynağı sayesinde kendi kahramanı ile Shakespeare’nin kahramanı arasındaki ruh hâli benzerliklerini göstermiştir. Böylece de kendi kahramanının ruh hâlini daha iyi tanımlama imkanı elde etmiştir.

“Unut bunları dedim kendi kendime. Elini daldır şu kumun içine, karıştır ve orada bulacaksın Yorick’in kurukafasını, sadece biraz cesaret. Ama ben *Hamlet* değilim. O kadar delirmedim. Henüz. Belki daha sonra... Birkaç yıl sonra? Öyle bir roman yazar mıyım?”(Gülsoy 2016: 160)

Bu parçada okur tekrar *Hamlet* ile karşılaşır. Roman kahramanı Mirat kendisini *Hamlet* ile karşılaştırmaktadır. Yazar burada da okura o ünlü tiyatro eserini hatırlatarak *Hamlet* adlı karakterin nasıl delirdiğinin düşünüldüğü sahneleri hatırlatmak, kendi kahramanı ile onun arasında bağ kurmak ister.

Kitabın “Sonsöz- Bu Akşam Beni Bekleme Çünkü Gece Siyah ve Beyaz Olacak” adlı son bölümünde kişiliğinden tam olarak emin olamadığımız anlatıcı, yazar ve Mirat üçgeninde bir kahraman okurun karşısına çıkar. Bu sonsöz bölümünün başlığı öylesine verilmemiştir. “Bu akşam beni bekleme çünkü gece siyah ve beyaz olacak” sözü Nerval’in kendini sokak lambasına asmadan önce teyzesine yazdığı mısralardan birisidir. Anlatıcının veya kahramanın ruh hâli göstermektedir ki artık tamamen sağlam bir zihin yapısı yoktur, gerçek mi yoksa hayal mi olduğunu bilemediği olayların içindedir. Artık neredeyse Nerval’in kendisi gibi hissetmektedir.

“Kardeşler yalan söyledim size, her yan: Uçurum!

Başımı adadığım bu sunakta tanrı yok

Uykuya dalmış onlar, bu tapınakta tanrı yok!

“Zeytinliklerde İsa”, Gerard de Nerval” (Gülsoy 2016: 157)

“Ama İsa yok artık ve onlar henüz bunu bilmiyorlar!” diye söylendim (s. 157). Aurélia’da, İsa Zeytinliklerde adını taşıyan ve beş soneden oluşan uzun şiirinde bu sözüyle aynı temayı işlemiştir. Gülsoy da tanımlıkta aynı şiirden verdiği üç dizıyla aynı yanılığın hissini uyandırır ancak tanımlıkta bir çağrı niteliği taşıyan parçada Aurélia’daki fikrini sağlamlaştırmıştır, kendinden daha emin bir şekilde seslenmektedir. Başlıkta ve tanımlıkta görülüyor ki Nerval’in etkisi eserin tümünde ve bu bölümde fazlaca hissedilecektir. Bunlarla birlikte yazar, okuru metnin içinde Nerval’dan parçalar aramaya ve metni daha çok irdeleyerek okumaya sevk eder.

Gülsoy’un son bölümün başında verdiği tanımlık, metinlerarası bir unsur olarak kabul edilebilir. Kubilay Aktulum “tanımlık”ın metinlerarasındaki yeri hakkında şöyle demektedir: “...alıntılamanın yazarın sesi ile alıntılanan yazarın sesi arasında hem bir uyum hem de uyumsuzluk belirten metinlerarası bir göndermeyi söz konusu eder. Alıntılamanın yazar, az çok alıntılattığı yazarın sesiyle özdeşleşir. Tanımlık da ötekiler gibi bir alıntıdır.(...)En öze indirgeniş bir tür ön söz, “ön sözün bir özeti”, “alıntının özü”, “sözceleme ayrıntılı bir biçimde sokulan bir ikondur.”(Aktulum 2014: 160)

Anlatıcı aldığı haber doğrultusunda yıldız yağmurunu izlemek üzere Kilyos’a gitmiştir. Orada yıldızları izlerken bir taraftan da düşüncelere dalmıştır ve şunları söyler:

“Yıldızlar karşımdaydı, evet, umursamaz, uzak, kibirli ve güzeldiler.”Delikanlım! Senin kafanın içi yıldızlı karanlıklar kadar güzel, korkunç, kudretli ve iyidir.” Öyle midir gerçekten? Nâzım’ın genç ve güçlü sesi kafamın içinde hızla soldu. Buruk bir hatıra şimdi o günler.” Yıldızlar ve senin kafan kâinatın en güzel şeyidir.” Öyle midir gerçekten?(...)”(Gülsoy 2016: 161)

Nâzım Hikmet’in ‘Benerci Kendini Niçin Öldürdü?’ adlı eserinde yer alan bu dizeleri alıntılamanın yazar kendini Nazım’ın seslendiği delikanlı yerine koymuştur. Roman boyunca ölüm ile hayat arasında zihin mücadelesi yaşanmaktadır. Burada da şairin anlatıcının zihnine seslenişini boşuna değildir. Ona hem ölümü hatırlatır hem de doğadaki güzelliği ve gücü vurgular:

“-Delikanlım!
İyi bak yıldızlara,
onları belki bir daha göremezsin.
Belki bir daha
yıldızların ışığında

kollarını ufuklar gibi açıp geremezsin..

Delikanlım!

Senin kafanın içi

yıldızlı karanlıklar

kadar

güzel,korkunç,kudretli ve iyidir.

Yıldızlar ve senin kafan

kâinatın en güzel şeyidir”(2014: 263)

Yazar, burada da açık alıntı yapmış olmakla birlikte yeni bir türlerarasılığı metnine sokmuş ve şiire yer vermiştir. Kitapta özellikle yazarın “Sonsöz” diye ayırdığı bölümde Nerval’in Aurélia adlı eseri üzerinde büyük oranda metinlerarası unsur bulunur. Yazar, eserinin çoğu yerinde yeniden üretime başvurmuş bu kısımda neredeyse Aurélia’yı kendi hisleriyle yeniden yaşamış ve yeniden yazmış gibidir. Nerval’in eserindeki kişi ve olay şablonunu alıntılarla bir yeniden üretim yapmış hem de kendine ait kısımlarda onun üslubunu pastiş ederek yeni bir metin oluşturmuştur.

Nerval’in rahatsızlığı sırasında çoğunluğu hastanede alınan notlardan oluşan ve yalnızca bir bölümünü yazabildiği öykü kendisinin de belirttiği gibi “rüya ve yaşam” çizgisinde geçen karmaşık olaylar gibidir. Anlaşıldığı kadarıyla daha çok hayalleri barındıran bir eserdir ancak bunu anlayabilmek dikkatli bir okumayla mümkündür. Bu bölümde Aurélia’dan yaptığı alıntılar anlamak ve anlamlandırabilmek için öncelikle Nerval’in eserini biliyor olmak lazımdır. Çünkü yazar kendi metniyle öyle bütünleştirmiştir ki bilmeden farklı bir eseri içerdiğini görebilmek imkânsızdır. Sadece bu bölümde değil önceden de bu eserin sinyallerini vermiştir ancak bu durum eser adını gönderge derecesinde kaldığından yorumlamaya katkısı yok denecek kadar azdır. Yazar, sayfa 77 de Aurélia’dan aldığı kısımda sıraladığı her şeyi buradan sonra gerçekle hayal arasında Nerval gibi bir noktada ve yine ondan yaptığı alıntılarla yaşayacaktır. Ne içindedir zamanın ne de büsbütün dışında...

Eserin Aurelia ile bağlantısı bundan sonra örneklerle verilmeye çalışılmıştır.

“Bir kadını sevmiştim ve o kadın başka birini... Ona bir isim vermiştim: Aurélia...

Uzak bir yıldızın ismi sanki. Bir kadının yüzü aydınlatıyordu her yeri ve yokluğu

acıtıyordu... Aurélia... Bir tanrıçaya yakışacak bu güzel yüze baktıkça aklımın

içinde eski benden uzaklaşıyor, ötekine dönüşüyordum”(Gülsoy 2016: 169).

“Kendisinden Aurélia diye adıyla söz edeceğim, yıllardır sevdiğim bir kadın vardı ve artık o benim için kayıptı.”(Nerval 2001: 14)

Gülsoy’un kitabındaki “Birçok salonu olan büyük bir yapıda dolaşıyordum. Salonların bazılarında ders veriliyor, bazılarında felsefi tartışmalar yapılıyordu. Birinden içeri girdim.

Sayıların gizli anlamları hakkında konuşmaya başladım.”(2016: 169) cümleleri

Nerval’de şu şekilde yer almaktadır:

Birçok salonu olan büyük bir yapıda dolaşıyordum. Onların bazılarında ders veriliyor, bazılarında konuşma ya felsefi tartışmalar yapılıyordu. Ders verilen salonların birinin önünde ilgiyle durdum, içeridekiler sanki tanıdığım kimseler, eski öğretmenlerim, sınıf arkadaşlarımdı(2001: 14-15).

“Kaderimin bağlı olduğu yıldızı göremiyordum çünkü akla hayale sığmaz kocaman bir yaratık gökyüzünde uçuyordu. Eski zamanlardan kalma uzun elbisesiyle, Albrecht Dürer’in *Melankoli Meleği*’ne benziyordu.”(Gülsoy 2016: 170)

“Hep yolumu şaşırdım uzun koridorlarda ve ana galerilerin birinden geçerken acayip bir görünümle çarpıldım. Akla hayale sığmaz koca bir varlık,-erkek mi kadın mı belli değil- boşluğun üstünde korkunç uçuyor(...)”pileleri eski zamandan kalma uzun entarisiyle, Albert Dürer’in *Melankoli* meleğine benziyordu”(Nerval 2001: 15).

Akıl ve delilik arasında gezgin olan anlatıcı Aurélie’da olduğu gibi ‘kendi benzeriyle karşılaşınca öleceğini’ düşünmektedir:

“Son bir gayretle ileri atıldım, adamın yakasına yapıştım, yüzünü kendime doğru çevirdim...

Korkunçtu.

Kendi yüzüme bakıyordum. “Ne bekliyordun?”

Korkuyla titriyordum. Korku gerçeğin üzerindeki sis perdesini aralayan tek gerçek güç, evet. Benim sesimle konuşmaya devam etti”(Gülsoy 2016: 168).

Kendi benzeriyle karşılaşınca öleceğini düşünme bahsi Nerval’de şu şekilde geçmektedir:

“Başımı eğer eğmez, solgun tenli, çukur gözlü, çizgileri Aurélie’nun çizgilerine benzeyen bir kadın gördüm önümde. “Bu ya *onun ölümü* ya da öleceğim bildiriliyor bana dedim kendi kendime. Bilmem niçin daha çok ikinci olasılık, kendi ölümüm üstünde durdum, devri gün aynı saatte öleceğime inandım, bu düşünce öyle etkilemişti beni”(2001: 14).

“...ama hemen eski bir Alman atasözünü anımsayıp ürperdim: İnsan çift yaratılır, benzerini görürse ölüm yakın demektir.”(Nerval 2001: 18)

Aşağıda verilmiş cümleler de dikkat çekici bir benzerlik içerisindedir:

“Daha önce bir askere ait olan yatakta uzanmış, başımın üzerinde açılan tavandan görünen yıldızlı gökyüzündeki telaşlı gösteriyi izliyordum.”(Gülsoy 2016: 170)

“Bir asker yatağında uzanmış yatarken, perdenin kalkıp gökyüzünün duyulmamış bir parlaklıkta binlerce görünüm hâlinde açıldığını gördüm.”(Nerval 2001: 17)

“Tanrıça bana şunları söyler gibiydi: “Meryem neyse ben de oyum, annen neyse ben de oyum, Tüm şekiller altında sevdiğin kimler varsa oyum.”(Gülsoy 2016: 170) Burada

anlatıcıya seslenen kişi aslında Aurélie'dir. Yazar onu bize Nerval'in hisleriyle verir.

"Sonra bir oda verdiler bana. Koridorun ucunda bir tarafta doktorlar, öteki tarafta hastalar vardı. Tüm servetim, topladığım karmakarışık mobilyalar, Doktor Faust'un eşyası gibi getirildi bu odaya... Dostlarım sayesinde. Bak, dokun, hisset: Üç ayaklı kartal başlı, eski zaman işi bir masa, kanatlı sfenks üstüne oturtulmuş bir konsol, on yedinci yüzyıldan bir komodin, on sekizinci yüzyıl işi bir kitaplık, aynı yüzyıldan beyzi tavanlığı kırmızı ipek kaplama yatak; çoğu yıpranmış fayanslar ve Sévres porselenlerinden köy dolabı; İstanbul'dan getirdiğim nargile, alçıdan büyük bir kupa, içinde karanlık gölgelerin oynadığı akik taşından bir kolye, sıcak... Hepsi ve daha çokları... Bunların arasında kayboldum"(Gülsoy 2016: 170).

Yukarıda Gülsoy'a ait metin ile aşağıda verilen Nerval'in metni arasındaki benzerlik dikkat çekicidir:

Servetimin, çeşitli zamanlarda edindiğim tüm döküntüleri benimle birlikte odama konmuştu. Yirmi yıldır sağa sola atılmış ya da elden düşme satılmış karmakarışık mobilyalar. Doktor Faust'un eşyaları gibi tam bir Çifti çarşısı. Üç ayaklı, kartal başlı, eski zaman işi bir masa, kanatlı sfenks üstüne oturtulmuş bir konsol, on yedinci yüzyıldan bir komodin, on sekizinci yüzyıl işi bir kitaplık, aynı yüzyıldan beyzi tavanlığı kırmızı ipek kaplama yatak (yapılmadan konulmuş); raflı, çoğu yıpranmış fayanslar ve Sevres porselenlerinden köy dolabı; İstanbul'dan getirdiğim nargile, alçıdan büyük bir kupa, kristal vazo... (2001: 68-69)

"Hastalardan biriyle karşılıklı oturuyorduk. Elimi alınaya koydum. Gökyüzündeki yıldızlar büyümeye başladı. İnanılmaz bir deneyimdi bu yaşadığımız. Aurélie bu gece beni ziyaret etti, bundan emindim. Ellerimi uzatıp akik kolyesinden tutmaya çalıştım." (Gülsoy 2016: 171) Paragrafta 'akik kolye' romanda Tülin adlı karakterin kolyesi ve bu kolyenin Mirat üzerinde bıraktığı etki hatırlatılmak istenmiştir. Nerval için Aurélie ne ise Mirat için de Tülin o gibidir ancak Mirat bunun geç farkına varır. Çünkü Tülin hayatına girdiğinde kendisi değil bir başkası gibi hissettiğini düşünmektedir. Tülin'i ilk gördüğünde akik kolyesi dikkatini çekmiştir. Hastaneye onu ziyarete geldiğinde de yine kolyenin sıcaklığını hissetmiştir. Sayfa 170'te de Nerval'in metninden aldığı kısma eklediği 'akik kolye' onun romanla bağına kuvvetlendirmekte okuyucuya romanın karakterlerini hatırlatmaktadır.

"Gücüm, cesaretim tam tükenmişken, yan kapı açıldı; karşımda bir ruh var ve bana: " Benimle gel kardeşim" diyor. Bilmem neden, ruhun adı Saturninmiş. Yüzü o zavallı hastanın yüzü, ama değişikliğe uğramış, daha zeki. Yıldızların aydınlattığı bir bahçedeydik; oturup manzarayı seyrettik, ve ruh, tıpkı, gündüz, hasta dostuma manyetizma için yaptığım gibi, elini alınaya uzattı, gökyüzünde gördüğüm yıldızlardan biri o anda büyümeye başladı ve rüyalarımın tanrıçası Hint giysisine çok benzer bir giysi içinde ve daha önce rüyalarımın girdiği hâliyle gülümseyerek bana göründü.

Beni avutan o ruhtan maddi bir işaret kalsın istedim ve duvara şu sözcükleri yazdım: "Aurélia bu gece beni ziyaret etti"(Nerval 2001: 72).

Yazar kendisiyle Nerval'in metni arasında bir birliktelik kurduğu gibi, kendi yaşamıyla onun yaşamı arasında da bir bağ kurar ve ölümü daha çok düşünmeye başlar. Nerval, 47 yaşında kendini asmıştır. Kendisi de 47 yaşındadır ve ölümünün yaklaştığını düşünür. Bundan sonra aklına Ahmet Oktay'ın yine intihar ederek ölen Beşir Fuad ve Nerval için yazdığı şiir gelir:

"Şiirin altında otopsi raporu:
İki'yim yakalandım sokakta cıvılcıplak
Ve giydirildim başkalarının sözleriyle.
Ah! Karanlığa giren görür beyazı ancak, Hangisiyim?
Biliyorum kimin gözleriyle?
Ne yapsak silinmiyor ruhtan geçmişin izi
Yaşamak kadar ölüm de çağırıyor bizi,
Geçiyorum sokağı fenerle konuşarak
Hem yaşamın imidir hem ölümün her fener"(Gülsoy 2016: 174)

Verilen dizeleri düşünmesi boşuna değildir. Bunlar sanki yazarın başından beri anlatmak istediği şeydir: "*Yaşamak kadar ölüm de çağırıyor bizi*"

"Heyhat, zavallı aklım. Bu kapkara sayfayı eski bir kitaptan aldım. Kitap şakalarla doluydu, acı alayla, edebî oyunlarla. Bin yıllık bir saray soytarısının kupkuru kafatasıymış o mabet. Az sonra delirecek bir hikâye kahramanının bilgece sorular yönelttiği: Nerde şakaların şimdi, o şarkıların, eğlenceli masalların? Ne yazık ki bu kitap o kitap değil. İçinde neşe yok. Sadece ölülerin yarım yüzleri var. Siyah maddeyle nakşedilmiş..."(Gülsoy 2016: 204)

Kitabın bu son satırlarında okur yeniden Hamlet'e bir dönüş yapar. Akla Hamlet, mezarlık, mezarlıklar ve Yorick'in kafatası gelir.

"Sadece ölülerin yarım yüzleri var." Cümlesi de yazarın kendi metninde bir geri dönüş yaptırır ve okura Mirat Alsan'ın gittiği JANUS adlı firmanın logosunu hatırlatır: Birbirine sırtı dönük ve yarım iki insan başı. "Başlangıçların ve geçişlerin tanrısı, bir yüzü geçmişe diğeri geleceğe bakan..."(Gülsoy 2016: 203)

Son olarak belirtmek gerekirse, Gülsoy'un yıldızları seyretmeye giden anlatıcısı ve yıldızları seyrederken devamlı Nerval ve Mirat arasında bir yerde kalması, Nerval'in yıldızlarla olan ilişkisi, Aurélia'da devamlı yıldızlardan bahsetmesi roman ile Aurélia arasında çağrışım yapmakta, önceden Nerval'in bu eserini okumuş bir okur için sıradandan farklı bir anlam ifade etmekte, Gülsoy'un Nerval'den ne kadar etkilendiğini eserinde göstermektedir.

SONUÇ

Murat Gülsoy, Çağdaş Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından birisidir. Hikâyeleri ve romanlarıyla postmodern edebiyatın temsilcilerindendir. Onun eserlerinde postmodernizmde en çok kullanılan yöntem olan metinlerarasılık önemli bir yer tutmaktadır.

Gülsoy'un romanlarında ve hikâyelerinde Tanpınar, Oğuz Atay, Borges ve Nerval gibi yazarların etkisi oldukça fazladır. Bu etkilenme onun eserlerine metinlerarası incelemeye olanak sağlayacak şekilde yansımıştır. Metinlerarasılığın temel öğeleri olan pastiş, yeniden üretim, alıntı, gönderge gibi yöntemleri *Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet* adlı romanında uygulayan Gülsoy'un eseri bu açıdan incelenmek için fazlasıyla uygun bir alana sahiptir.

Romanın özeti kısa bir şekilde verilerek romanda konunun anlaşılmasına çalışılmış ayrıca postmodernizm ve metinlerarasılık üzerindeki görüşler incelenerek Gülsoy'un romanının bu çizgideki yeri ve özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Gülsoy'un ve özellikle postmodernizmi benimseyen yazarların eserlerinde metinlerarası unsurların kullanımı, postmodernizmde öne çıkan "her şey daha önceden söylenmiştir" anlayışıyla birlikte, farklı türlerden veya yazarlardan örnek alınarak metni zenginleştirme, metnin dünyasını daha iyi anlatabilme adına gerçekleşmektedir denilebilir. Murat Gülsoy'un da romanında kullanmış olduğu bu unsur, onun metnini daha iyi anlamaya daha doygun bir metne ulaşılmasına ve ayrıca yazarın iç dünyasında metniyle birlikte gelişen ruh hâlini daha iyi anlamlandırabilmeye yardımcı olmaktadır.

KAYNAKLAR

Aktulum, Kubilay (2014). *Metinlerarası İlişkiler*. Ankara: Kanguru Yayınları.

Akyıldız, Şeref (2015). *Murat Gülsoy'un Romanlarında Postmodernist Öğeler*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Emre, İsmet (2006). *Postmodernizm ve Edebiyat*. 2.Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

Gülsoy, Murat (2016). *Yalnızlar İçin Çok Özel Bir Hizmet*. İstanbul: Can Yayınları.

Nerval, Gerard de (2001). *Aurélia*. Çev: Erdoğan Alkan, Cumhuriyet Dünya Klasikleri(y.y.y.)

Ögeyik, Muhlise Coşkun (2008). *Metinlerarasılık ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ran, Nâzım Hikmet (2014). *Bütün Şiirleri*. Ed: Güven Turan, Fahri Güllüoğlu, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi (1995). *Kur'ân-ı Kerim ve Meâli*. İstanbul: Huzur Yayınevi.